

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

16. Soluitur difficultas ex Augustini commentario in Psalmum
sextuagesimum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

Lib. de nat. hom. c. 7.

Lib. de nat. hom. c. 8.

ibid.

quippe bonum est Deus, ut nemini eius defertent bene sit: & in rebus a Deo factis, tam magnum hominum est natura rationalis, ut nullum sit bñdum, quo beata sit nisi Deus. It in libro decimo tertio Confess. Nam & in ipsa misera iniquitate defluentium sp̄s utrum &c. In respondendo, quam magnam creaturam rationalem fecerit, cui in modo sufficit ad beatam requiem quicquid se movet, ac per hoc nec ipsa sibi. Unde paulo post confutetur Deo: Hec ratio in se quia male mihi est praeter te, non solum exira me, sed & in ipso, & omni mihi copia qua Deus meus non est egessus est. Ex quo delinquatur facta, solum Deum esse verum creaturam rationalem hominem, solumque Deum eius egessum esse posse, sine illo bono, quod sola directione possideretur prorsus miser-

ram esse creaturam rationalem, in quaeritque, qualem inque, quam in quocunque loco, rum autem a se, entia. Sine illis igitur & in dilectione, per quam anima Deo & corpus animæ juxta æterna & ordinatissima legis exigentiam dicitur, ab optimo, omnipotentissimo justissimo Deo creati nullo pacto potest; ne alioquin ipse creator, qui in potentia, invidus, ve injustus, esse convideretur, quod imaginem suam in omnem partem, et in iniquitate ac tota in illius amoris auctore, a profectibus, tot creaturibus, immaniter, que perituram a totis affligi facit. Nunquam est ut non nullas divinitates occurrentes dissolvamus.

CAPVT XVI.

Solvitur difficultas ex Augustini Commentario in Psalmum septuagesimum.

Handwritten marginal note in Latin script, possibly a library or ownership mark.

Incipit Com.

P RIMUM igitur ad tuerdam justitiam Dei in iustis operibus opponi possunt illa sancti Augustini verba ex Psalmo septuagesimo: Multi in motu Dei amor & timor. Timor Dei, quia iustus est; amor, quia miserans est. Quis enim ei dicet, quid fecisti si damna et iustitiam? Quanta ergo misericordia eius non iustitiam in iustis? Vbi Augustinus aperte significat nihil Deo responderi posse si damnaretur in iustis. Ergo multo minus si hominem in statu pura natura cum miseris non aliter condere.

Ad hunc locum dupliciter responderi potest, primo in sanctum Augustinum de presentis vite statu quem peccando promerimus. Nam post originalis culpæ meritum, non solum quæritur et corporalis miseria iustis permitti imo inferri à Deo potest, quem demodum ex calamitatibus iusti Job, & ex plurimis Augustini testimoniis ab ipse patet, sed etiam ipsa damnatio. Non quidem hoc sensu, quasi iustum in iustitia persistentem Deus, qui iuste omnia disponit, sine iniquitate damnare, sed quia post lapsum hominis, eminent quantumvis iustum tractetur impediens ne rursus in peccatum damnationemque prolabor. Gratuito quippe Deus dat homini iustitiam, si perseverantiam, & iustitiam; nec minus gratulatio debet Deo quod ab inmerente ci rationem eius damnatione iustum, quam quod iniustum ab ipsa culpa liberaverit. Nihil aliorum ante ruinam humani generis locum habuit. Nam ibi ipsa hominis innocentia ab omni miseria tutabatur, ipsa potestas liberæ voluntatis, gratia ei in iustitia, si vellet, ab omni peccati ac damnationis metu. Creaturis enim præstantissimis, hæc est, rationabilibus spiritibus, hoc præstitit Deus, ut si nolint corrumpi non possint. sicut fusc supra ex Augustino de non traximus. Ex sola igitur liberæ voluntate corruptio sive culpa, sive poenæ nasci potest. Si enim obedientiam conferre, noluit, quomam-

Lib. de nat. hom. c. 7.

ibid.

A videntes corrumpuntur in peccatis volentes corrumpantur in panis. Hoc solo articulo, si corrumpuntur, hæc est perfectio, integritas eorum in possessione est, Dei iustitia in utramque partem vigilans, ne vel innocentem damnaret, vel nocentem in ultimum finat. Quod ergo de iustitia Dei erga innocentem dicitur, tunc ratio aliter ex ultimo diximus, de innocentia præiudicis, hoc est, nulli omnino peccato maculata, in quocumque statu ante peccatum, sive integræ, sive elevatæ, sive puræ nature potest debet fieri. Augustinus intelligit. Cum Pelagiani quippe, et de Pelagiani de malorum origine que in iustis, quos ex solis misericordie creaturæ & iustitia Dei, facta, veritate connotat, quando a antiqua culpa, et post in iustitia Dei creon is absolute, in iustitiam, si eorum cum gente te, et ritum, sive in iustitiam, hoc est, naturæ, ter malum, apertè voluerunt. Sed cum de hominibus sanctorum peccato lapsis & in miseriis motu sita, ab morte iuste præcipitatis agitur, longè a sanctorum doctrinam etiam de iustitia, iam a peccato, si iustificatione liberatis, eadem securitate tractant. Nimirum quod non solum præiudicis, sed omnium scilicet huius mala, quam ante peccatum, et iustitiam, hæc est peccati originalis, in veniant, amor & remissionis peccati remanere debent, cum quibus homo pro veritate certaret. Et unde excrasset, et iustitiam. Hoc enim ipsum ad peccatum, cum summa facilitate posset, conservare iustitiam, non eam nisi cum dolore recipiat, non nisi cum labore ageret, non nisi cum difficultate confesset: ut lapsu fractis & vulneris dolorem lentens, cautius & firmiter amuldet in iustitia ne ei peccare sit iustus. Nihil homo, inquit Augustinus, in deliciis servare iustitiam. Vnde statuit Deus, ut post eum peccatum, præiudicis peccati, et ad recipientiam iustitiam laboribus & miseriis niteretur. Ex quo fit ut quicquid miseriarum atque poenarum Deus egessum, non iustitiam per-

lib. 10

corrupti

et

lib. 10

merit aut jubet. si illius inferatur. Merit enim peccatum ut etiam iustus in hac vita cum aulteritate tractare ut. Quicquid enim molestiarum patitur, vel ex vulnere nondum plene sanato nascitur, vel de adiutorio quo sanandum est. Sicut igitur nemo nisi infans culpae medicum, si vel ex vulnere vel ex vulneris medicina dolores patiatur, ita nemo profecto nisi imprudens, Deum iniustitiae accusaverit, si nunc etiam iustus, ex morbi sui reliquijs vel medicinalium adiutorijs miseriarum molestijs doloribusque crucietur. Quae de re fule praclarissimeque Augustinus:

Quoniam sic est in animo beatitudo, ut in corpore sanitas, quemadmodum in ipso corpore alia praecipitur medicina ne bona valetudo amittatur, alia vero ut mala recedat: sic in toto statu hominis, ut a tunc praecipitur data sunt, ne amittat immortali aeternam, alia nunc praecipitur ut tam recipiat. Et sicut in valetudine corporis, si quis praecipit medici quibus eadem valetudo in solidanda est, non obtemperando in aliam morbum incidere, accipit alia praecipit ut sanari possit: quae sepe non succurrunt, si talis est morbus, nisi adhibeantur a medico quae sunt adiutoria, proinde ut aspera & dolores importantur, quae tamen valent ad recuperandam salutem: unde fit ut homo, quando iam obtemperans medico, patitur tamen alium dolorem non solum de ipso morbo nondum sanato, verum etiam de ad ut, non medicina. Ita homo per peccatum lapsus in huius vitae morbidam & calamitosam orbitam, quae primo praecipit obtemperare, quo semper etiam custodire ac tenere salutem, secundo praecipit accipere: quibus obtemperans iam quidem non ab, ita dicit, iuste vivere, sed tamen in lege qua patitur, vel de ipso morbo nondum sanato patitur, vel de adiutorio medicinae. Cum adiutorio deponat, quod scriptum est, quem enim dicit dominus co, ripit: jagellat autem sibi in omnem aeternam recipit.

Alia tamen solutio verior est, corruptum esse Augustini locum, legendum enim videretur: Quis enim ei diceret quid fecisti? Si damnaret iniquum? Hoc enim in primis postulat ipse sacrae Scripturae locus ex quo verba illa de promptu. Nam Sapientiae duodecimo, cum sapientis Dei misericordiam in remittendis peccatis exaltare velle, verbis illis utitur quibus Augustinus, qui enim dicit tibi, quid fecisti? Sed eo tunc ut ostendat, Deum argui non posse si damnaret iniquum. Sic enim in Contextu praecedenti & sequitur: Nec timens aliquem, reman dabas peccati iniquum. Quis enim dicit tibi, quid fecisti? Aut qui stabit contra iudicium tuum? Aut qui in conspectu tuo veniet iudex iniquorum hominum? Quae perspicue significant neminem posse iniquos a debita damnatione vindicare, aut redarguere iudicium Dei, si iniquorum hominum peccata quibus veniam dabat, Dei vindicta sequeretur. Totus denique ille locus, ad quem Augustinus respicit, & cuius verbis dicitur, nihil aliud spirat, quam Dei in damnandis peccatoribus & non damnandis iustis aequitatem. Nam inter cetera disertissimis dicit verbis, quae merito frenum quorundam Scholasticorum licentia inique acouliant:

Cum ergo sit iustus, iuste omnia disponit: ipsi iniquaque qui non debet puniri, condemnare exierim est. Nam a tua virtute, Virtus enim tua ut iusta iustitia est. Adversus quae tanta luce fulgentia, quisquis recentiorum loquitur non imitatus est, sed corrigendus. Nam quod ad veteres maximeque sanctum Augustinum spectat, religioissime semper istam Scripturam & in eodem ipso loco sequitur.

Itaque secundo patet corruptum esse Textum Augustini, quia paulo post in eisdem Psalmi Commentario, eadem doctrinam, eadem verborum forma de iustis & peccatoribus iuste damnandis tradit: Nihil dixerit, (audi tunc) si damnaret omnes iniquos. Non enim non esset magis a laus iustitiae tuae, quae iniqui damnantur, dea, na laus esset. Et ita in rursum adijcit: Peccatum, proficiens de peccatoribus. Quod ergo?

Tu si malum istam iniquitatis damnes, quisquam tibi dicit tibi fecisti? Etsi placet etiam hic iustus, & omnis esset ista laus tua, sed quia libera, & ipsi in peccatoribus iustificando iniquum, ad quam super omnem laudem tuam. E. ce ipsis in istis verbis Scripturae quibus ante usus fuerat, & hic dicit, si malum istam iniqui at & damnes, quisquam tibi dicit tibi fecisti? Et continuo subiungit de maiore misericordia qua iustificatur impius: ut dubitari non possit, eandem hic & iniustitiam Commentarii doctrinam tradi. Nam verba nobis obiecta videntur esse compendium eorum, quae in illum Psalmum latius de iustitia Dei in puniendis peccatoribus, & misericordia in iustificandis impijs, tra ere proposita. Idcirco namque postea quoque talis compescit querimus murmurantium adversus Deum. Cum enim pluribus eos arguente, qui cum punctu tur nihil se malefactive conuerunt, ideoque se non recto iudicio tanta pati: seu per eos divinae iustitiae freno r. primum, ac tandem alienum hunc murmur obicit murmurantibus: Etsi dicit, in tibi displice Nihil boni faceres nisi illi d. nus esset, & non mali peccatoribus, nisi illi iustus esset.

Tertio correctionem istam postulat ipsa difficultatis obiecta circumstantia. Nam utis verbis, Quis enim ei diceret quid fecisti? Si damnaret iniquum? Quanta ergo misericordia eius ut iustificet iniquum, probare voluit Augustinus duo capita quae praesulerat, Deum timendum & amandum: timendum propter iustitiam, amandum propter misericordiam. Multum movet, inquit, Dei timor & amor in quo a iustus est: amor quia misericors est. Timori quippe iustitia Dei respondet in verbis obiectis dampna iustitiae: amor misericordiae, iustificatio iniqui. Quis autem audivit unquam non deo ab Augustino, sed vel ab emotis mentis homine commendari iustitiam Dei, ex eo quod iustus ipse damnaret? Nam quomodo aliqui Scholastici recentiores in veniunt qui dicerent iustos a Deo posse sine iniquitate damnari, nemo tamen eorum eo usque deliravit quod dicitur, ut in hac damnatione elucere diceret iustitiam & non potius Donum vel supremam potestatem.

P. 15.

In Psal. 70.

Core. 1. in Psal. 70.

Ibid.

statem Dei. Quid vero ineptius quam quod Deus timendus esse suaderetur iustis, quia iustos damnare posset? Exhortatio ista inaudita est in Ecclesia Dei: ubi potius resonant illa Apostoli verba, *Deus qui iustificat, quis est qui condemnet?* Et illa Sapientis: *Ipsum qui non debet, puniri condemnare, exterum astimam à tua virtute.*

Quarto postulat huiusmodi correctionem totius doctrinæ Augustinæ consonantia. Nam ut superius satis vidimus, tota moles

doctrinæ ipsius undique clamat, injustum esse Deum, si non dico iustos ipse damnaret, quod exhorret velut capitaliter inimicum Deo, sed si vel quempiam quacunque pœna sine peccati merito cruciaret. Quid ergo magis contra Augustinum dici posset quam Deum iustum etiam iustos posse damnare? Nam excepto illo qui obijcitur loco in univèrsis ejus lucubrationibus nullum talis opinionis vestigium inveniri potest.

CAPUT XV II.

Proponitur gravis difficultas ex libro tertio de libero arbitrio, quo ignorantia & difficultas ponuntur esse primordia naturalia: & ostenditur hypothesin illam longe differre à statu puræ naturæ.

ALIA difficultas longe major ex libro tertio de libero arbitrio suscitatur, ubi multis docet quod Deus esset laudabilis, quamvis ignorantia veri & difficultas recti esset naturalis homini, hoc est, si ignorantia & concupiscentia, quam nomine difficultatis intelligit, essent homini naturaliter concreata; sub illis autem vel cum illis comprehendit etiam omnes corporis miserias, ut ex capite 23. patet, ubi de morte parvulorum & cruciatibus, si eos sine peccato paterentur, movet controversiam, & eandem rationem esse tradit. Neque sententiam istam suam in libris retractationum revocavit, sed potius confirmavit, quando dixit: *Quam miseriam (difficultatis seu concupiscentiæ & ignorantia) Pelagiani nolunt ex iusta damnatione descendere, negantes originale peccatum. Quamvis ignorantia & difficultas etiam si essent hominis primordia naturalia nec sic culpandus Deus, sed laudandus esset, sicut in eodem libro tertio de libero arbitrio disputavimus. Ergo sine Dei injustitia, secundum Augustinum possent ignorantia & concupiscentia, quæ dirissima mala sunt multoque magis ceteræ mortalitatis miseriæ esse in statu puræ naturæ primordia hominis naturalia.*

Respondetur hypothesin Augustini qua ponit ignorantiam & concupiscentiam esse primordia hominis naturalia, longissime differre ab eo statu puræ naturæ quem hætenus oppugnavimus. Quod ex duobus capitibus capitaliter puræ naturæ repugnantibus ostendi potest.

Nam primo Augustinus in illa hypothesi supponit peccatum præcessisse quod ignorantiam ac difficultatem, totamque consequenter corporis mortalitatem promeruerit, atque integritatem primi hominis violaverit. Nam illa totius origo disputationis istius fuit, quod cum punitum esse primum hominem ignorantia, difficultate & mortalitate constitisset, quaestio moveretur, cur proles ejus cum ista dem miseris nasceretur. Hic occurrit illa quaestio,

inquit, quam inter se murmurantes homines roderi consueverunt. Dicunt enim, si Adam & Eva peccaverunt, quid nos miseri fecimus, ut cum ignorantia cecitate & difficultatis cruciatibus nasceremur? Et capite sequenti pergit ostendere, hoc rerum moderatori summo Deo iustissime placuisse. Defendit hoc autem secundum quatuor modos incarnationis animarum quos cogitare possemus, Vt videlicet anima proles ex anima parentis propagetur, vel in corpore iam corrupto nova creetur, vel ante creata ad illud mittatur à Deo; vel eò sponte labatur. Sed in omnibus illis quatuor modis supponitur corpus parentis, & consequenter corpus proles quod inde generatione ducitur; & ab anima proles quocunque quatuor modorum animandum est, primi parentis iniquitate esse violatum, utpote qua tam sibi quam proli pœnam ignorantia, difficultatis ac mortalitatis acceperit. Hoc enim in singulis illis modis diserte tangit. Nam in primo dicit: *Si una anima facta est, ex qua omnium hominum anima trahuntur nascentium, quis potest dicere non se peccasse cum primus ille peccavit.* In secundo vero: *Si autem sigillatim sunt in uno quoque nascentium non est perversum imo convenientissimum & ordinatissimum apparatus ut malum meritum prioris, natura sequenti sit.* In tertio: *Si vero in Dei aliquo secreto iam existentes anime mittuntur ad inspiranda & regenda corpora singulorum quorumque nascentium, ad hoc utique mittuntur officium, ut corpus quod de pœna peccati, hoc est, de mortalitate primi hominis nascitur, bene administrando &c. Et mox, caro de propagine veniens peccatoris venientibus ad se animis hanc ignorantiam & difficultatem facit. Quam miseriam, quod supplicium ab animabus illis suscipi dicit; & in quarto incarnationis animæ modo eandem rationem esse declarat. Ex quibus manifestum est, in tota illa hypothesi Augustini peccatum hominis supponi, quod & sua & proles ignorantia & difficultate & mortalitate punitum est. Sed in hoc est inter illos quatuor modos differentia, quod in primo quo anima proles ex parentis anima propagatur, ista pœna non solum*